לע"נ הר"ר משה בן בנימין זאב ומרת שרה בת מאיר ת.נ.צ.ב.ה.

משאת משה

פרשת לך לך – גליון 339

הארץ אשר אראך

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ (יב, א)

ה' מצווה את אברהם אבינו – ללכת.

ללכת, מהארץ שלו.

– מה'מקום' שלו. מהתחושה של 'בית' כפי שהוא רגיל אליה.

וגם מה'מולדת' שלו. מכל מה שנקרא 'מולדת'.

– דהיינו – התכונות, ההתנהגויות, ההרגלים, שהפכו להיות אצלו בגדר 'טבע'. ממש כמו משהו שהוא נולד איתו.

וגם – מה'בית אב' שלו.

– מהשייכות המשפחתית. מתחושת הביטחון שיש לאדם בקרבת האנשים שהכי קרובים אליו. אלו שבעורקיהם זורם אותו דם כמו שלו.

[אנחנו לומדים את הדברים כפי ערכנו. לא כפי ערכו של אברהם אבינו ע"ה. אין לנו השגה בו כלל.]

ואברהם הולך. ובזה הוא נפרד מרוב מרכיבי הזהות העצמית שלו. מחלק גדול מה'אני'. ומכל המוכר והידוע.

ולהיכן הוא הולך?

– 'אל הארץ אשר אראך'.

ה' עדיין לא אומר לו להיכן. הוא רק צריך ללכת, ולדעת שיש מקום שה' יראה לו אותו.

ובמקום הזה, כל הנ"ל – יבנה מחדש.

התחושה של 'בית'. ההרגלים. השייכות המשפחתית.

כל אלו – 'אראך'.

– תשאיר את זה – לי. אני אכוון אותך לשם.

ואברהם אבינו, צריך לצאת מכל מה ש'הוא' – ולסמוך על ה' יתברך.

עליו להבין, שיש אי שם ארץ כלשהי, שבה תהיה לו משפחה חדשה. ו'בית אב' חדש. ו'בית' חדש. וגם 'מולדת' חדשה.

שם, בארץ ההיא, המשפחה – וההרגלים – וה'מולדת' – יהיו איתו יתברך. ביחד.

– הם יהיו לפי מה שמתאים לחיים משותפים של ה' יתברך – ואברהם. ובניו אחריו.

וזו באמת משפחה חדשה. ומציאות חדשה. וחיים חדשים.

אברהם אבינו עושה את זה.

ואת הכח הזה שלו, ואת הקשר הזה, וגם את הארץ הזו – הוא מוריש לבניו אחריו.

* * *

בורא עולם

יש בורא עולם.

והוא ברא את הכל. והכל ממנו. ואין עוד מלבדו.

– זו המציאות. הוא הבורא, אנחנו הנבראים.

ואנחנו יכולים לפנות אליו, כנברא – אל בורא. כנברא, אל המנהל האמיתי של כל העולם כולו. כולל שורשי המציאות העליונים.

– כולם כפופים אליו, מעצם מציאותם כמהויות שלא בראו את עצמם. וגם לא האצילו את עצמם.

אז יש לנו יחס אליו, כנבראים על ידו.

ואם אנחנו פונים אליו כ'בורא', אז זו פניה אמיתית ונכונה. הוא באמת הבורא של כולנו.

– הבורא של – 'כולנו'.

דהיינו:

של היהודים. והגויים. והבהמות והחיות. והצומח.

והדומם. והמלאכים. והשרפים. והאופנים.

ובמהות הזו, של 'נבראים', האם יש איזשהו הבדל בין האדם – לנמלה?

– לא.

אין כל הבדל. היא נבראת, ואני נברא. באותה מידה בדיוק.

וגם אין הבדל בין גוי ליהודי. ובין אדם למלאך. ולבהמה. וגם לא בין אבן חצץ המושלכת בצד הדרך, לגדול הדור.

בנקודה הזו – כולם שווים. לגמרי.

– כולנו 'נבראים'.

לעם ישראל יש יחס מיוחד אליו יתברך. אבל זה לא בחלק הזה של 'נברא'. החלק הזה – שווה לכולם.

* * *

יחס מול יחס

יש 'מערכות יחסים'.

כשאתה מתייחס למישהו בדרך מסויימת, אז היחס שהוא ישיב לך יהיה מתאים לאופן בו אתה התייחסת אליו.

למשל.

יש מנכ"ל של חברה גדולה. הוא גם הבעלים שלה.

וכשאחד מהעובדים פונה אליו, הוא קורא לו – אדוני המנכ"ל.

וכך המנכ"ל מצידו משיב לו יחם, כמנכ"ל.

– בצורת הפניה הזו של 'אדוני המנכ"ל', הפועל עורר את כח ה'מנכ"ל' שבו. את המהות הזו שלו.

כעת יש לו סמכויות של מנכ"ל. כח של מנכ"ל. וגם אפשרות לתת ולהעניק, ככל שהמסגרת הזו של עובד ומעביד מאפשרת לו.

המנכ"ל הזה, מסיים את יום העבודה. מתניע את רכב היוקרה שלו, ונוסע אל ביתו. או שמא יש לומר לאחוזתו רחבת הידים.

שם, בבית, מחכה לו משפחתו החמה.

וכשהוא פותח את הדלת, מצפה לו הפתעה.

הבן שלו, זה שאך עתה מלאו לו עשר שנים, פונה אליו:

– אדוני המנכ"ל, אשמח לקבוע איתך פגישה.

האב מתבלבל:

– מנכ"ל??

והילד:

– כן, אתה מנכ"ל גדול. ואני רוצה לדבר איתך. אפשר?

האב–מנכ"ל, מתעשת:

– אוקיי. דבר עם המזכירה שלי שתקבע לך פגישה בחודש הקרוב. מקוה שתהיה לי שעה פנויה עבורך.

עכשיו תורו של הבן להתבלבל.

– למה רק בעוד חודש? הרי אתמול, במסיבת יום ההולדת שלי, אמרת שאתה אוהב אותי מאוד. ושתמיד יש לך זמן עבורי. מה קרה עכשיו?

האב מסתכל על בנו, מחכה שיבין לבד. זה לא קורה, אז הוא מסביר.

– כיצד פנית אלי? איך קראת לי?

הבן משיב:

– קראת לך – אדוני המנכ"ל! חשבתי שזה יכבד אותך יותר.

– נכון שזה מכבד אותי.

אבל זה שם אותי במקום של 'מנכ"ל'. וכך היחם שלי למי שפונה אלי בצורה הזו.

אני אבא שלך. וזהו יחם אחר לגמרי.

וכשאתה קורא לי 'אבא', זה מעורר אצלי את היחם הזה. את הקירבה. את האהבה הגדולה של אבא לבן.

– את האהבה – שהביאה אותי, למשל, לומר את המשפט שציטטת – 'תמיד יש לי זמן עבורך'.

יחם, מעורר יחם מתאים.

* * *

משפחה

ה', הוא הבורא.

ואם אנחנו, עמו, פונים אליו כ'בורא' – אז כנראה שהוא מצידו מתייחם אלינו, כבורא.

והיחם הזה שווה לכולם. לכל בני האדם. ולכל הבהמות, החיות, והשרצים והרמשים.

– האם עלינו להסתפק ביחם הזה שלו אלינו?

אנחנו עמו וצאן מרעיתו.

– ואנחנו רוצים – יחם אחר לגמרי.

ויש יחם כזה.

וה' רוצה ביחם הזה.

– ומהו?

אומר הפסוק:

'וּבַמֶּה יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכֹּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה' (שמות לג, טז).

– 'בלכתך עמנו'.

ה', הולך – איתנו. בקרבנו.

אנחנו 'מכילים' את שמו הגדול יתברך.

'שמו' – זה הגילוי שלו. והוא בקרבנו.

– זה היחם המיוחד, המועדף, שלנו.

ננסה להסביר מעט.

הבורא, רצה להתגלות בעולם. הוא רצה 'דירה בתחתונים' (תנחומא נשא, כד).

והגילוי הזה, הוא ב'צורת אדם'.

אנחנו, ה'צורת אדם' שכאן, זה המשל. הגילוי שלו יתברך – זה הנמשל.

– אין לנו אפשרות להשיג את מהותו של הגילוי הזה. זה תמיד יישאר בגדר 'נמשל'.

ורק מתוך המשל, כשמבינים את ה'רעיון' של המשל, אפשר לגעת מעט ברעיון של הנמשל. לא בעצם מהותו.

וזה כמו משל של שועל ודגים, כשהנמשל זה עם ישראל ואומות העולם.

– אין דמיון בין הצורה החיצונית של המשל – לנמשל; ורק הרעיון של הנקודה אותה בא המשל להבהיר – דומה.

ועל זה נאמר בפסוק – 'מבשרי, אחזה אלוק'.

ומעתה.

צורת אדם שלמה, זה איש ואשה.

– וכך גם אצל ה' יתברך. בגילוי שלו.

וה'אשה' העליונה, שוכנת בנו.

יש לה כמה שמות. למשל:

– מלכות. שמו יתברך. שכינה. שם 'אדנ"י'.

וכל מהותנו, זה לקבל ולהכיל אותה. הלא 'קבלת מלכות שמים', זה עוד לפני קבלת 'עול מצוות' (עי' ברכות יג.).

– היא ה'מלכות' – של 'שמים'. של קודשא בריך היא.

ועלינו גם להכין אותה לחיבור אל 'דודה'. בעלה. קודשא בריך הוא.

וכשהוא מתחבר אליה, הוא בעצם מתחבר אלינו. הלא היא – בנו.

אומר הגר"א:

'כל אמונתנו הוא – בשם הוי"ה. ובזה אנחנו נבדלים מן האומות' (יהל אור פקודי יט ע"א).

שם הוי"ה, זה ה' יתברך – בגילויו ב'צורת אדם'.

השכינה, המלכות, ה'רעיה' העליונה – שוכנת בנו. 'ושכנתי בתוכם'.

ומכאן, שהיחם של ה' אלינו הוא כאל רעיה. כאל אשה. וכמבואר בכל ספר שיר השירים. ובעוד מקומות רבים בתנ"ך (עי' למשל יחזקאל טז).

וכשאנחנו פונים אליו יתברך, עלינו לדעת אל מי אנחנו פונים. ובאיזה יחם.

והיחם הוא – שם הוי"ה, המוסתר בשם אדנ"י.

– קודשא בריך הוא, המתגלה – בשכינה.

אפשר להתייחם אליו כ'השם'. אבל הכוונה היא – ל'שם' הזה. שם הוי"ה.

והיחם הזה, מעורר מצידו את היחם הקרוב והמיוחד של עם ישראל.

– יחם – של משפחה. של איש לאשתו.

וזה היחם הכי קרוב שיש.

* * *

חתן וכלה

'וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה' (טו, יז).

כאן היתה כריתת ברית.

– כאן היתה יצירת היחס המיוחד הזה, בין ה' לעם ישראל.

שנים רבות לאחר מכן, היה מעמד הר סיני.

ובמעמד הזה היה 'מַרְאֵה כְּבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר' (שמות כד, יז).

מראה כבוד ה', היינו – כשהוא 'נראה', מתגלה.

– השכינה הקדושה.

ושם זה היה – כ'אש אוכלת'.

גם כאן, בברית בין הבתרים, היה מראה כבודו, באש. 'לפיד אש'.

ולפיד האש הזה, עבר בין כל הגזרים.

– כאן, הוא המליך אותה – על ה'גזרים' (עי' רמב"ן כאן, וע"ע תו"א למהרמ"פ).

ומיהם הגזרים הללו?

ה'שרים'. כל שרי האומות.

– כאן החל גילוי מלכות ה' בעולם.

כאן גם החלה מלכות ישראל – אלו שהשכינה שורה בהם – על העולם כולו.

וכפי שמלמד אותנו אחד מרבותינו:

'...העביר המלכות בין השרים כמלך העובר בראש העם להודיעה שהמליכה עליהם וכולם תחת ממשלתה, וג"כ לישראל שהם עמה המליך על, וזאת היתה הכוונה בכריתת הברית שלא ישלטו האומות לכלותם' (תו"א שם).

הלא כך כתוב בפסוק:

'וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם' (ויקרא כו, מד).

לא מאסתים. ואני גם מציל אותם.

– מדוע?

'לכלתם'. בגלל ה'כלה', כלתו של ה', השרויה בתוכם (עיי"ש).

* * *

ארץ אחרת

מיד לאחר שה'לפיד אש' עבר בין הגזרים, כתוב כך:

'בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת' (טו, יח).

מה התוצאה של הברית הזו?

– במה זה מתבטא כאן בעולם?

בהבטחה הזו:

'לזרעך נתתי את הארץ הזאת'.

הלפיד עובר בין הגזרים. ומראה את מלכותו עליהם. וגם את המלכות שלנו על העולם כולו.

ויש כאן קשר חזק, אמיץ, שלנו עם ה' יתברך. קשר של משפחה. של איש ואשה.

וכל זה מתבטא – בארץ ישראל.

– זו ה'ברית'. לזרעך נתתי.

הארץ הזו שאנחנו זוכים לחיות בה, אינה ארץ רגילה. זה משהו אחר לגמרי.

זו 'הארץ אשר אראך'.

– זו הארץ – שבה יש את כל החיים החדשים

הנ"ל.

כאן יש 'ארצך'. ו'מולדתך'. ו'בית אביך'.

– וכל זה – חדש. לגמרי.

כאן יש לנו זהות אחרת. מהות אחרת. 'מקום', ו'משפחה', אחרים לגמרי.

וגם 'מקום' – מרחב מחיה פיזי ורגשי – אחר.

וכל אלו שחושבים שיש 'שוויון' בין הארץ הזו לכל הארצות האחרות, הם לא רק חוטאים לאמת.

– הם חוטאים – לברית הזו.

ארץ ישראל, היא מצוה מיוחדת.

– זה בבסיס היהדות שלנו. בשורש הקיום שלנו.

זה ב'קבלת מלכות שמים', שהיא עוד לפני 'קבלת עול מצוות'.

* * *

לראות את המהות האמיתית

'הארץ אשר אראך'.

הארץ, שהיא מהות אחרת לגמרי.

– המקום, שמסוגל להכיל – את ה'משפחה' הזו.

ובשביל זה צריך מקום מיוחד. מקום שמסוגל לקבל. ולהכיל. ולגדל. ולהצמיח. ולהביא לידי ביטוי.

– כל זה – בארץ ישראל.

וצריך להרגיש את זה. צריך 'לראות'.

זה כמו שמישהו מגיע לכותל המערבי, ורואה – קיר. אבנים.

מה יהודי טוב רואה בכותל המערבי?

– כותל מערבי!

מקום שלא זזה ממנו שכינה! מקום תפילה של עם ישראל במשך אלפי שנים!

וגם – שריד. חלק אמיתי מהמהות שהיתה שם פעם.

– האם הוא רואה – 'אבנים'??

כנראה שלא.

ומי שיראה שם אבנים, אז כנראה שזה גם יפעל עליו – כאבנים. כ'ענתיקה'.

אבל מי שרואה שם שריד למקום השכינה הקדושה, אז היא נמצאת שם עבורו. והיא גם שמחה בבואו אליה. ודואגת לו.

כך גם בכל ארץ ישראל.

אם מישהו רואה כאן 'ארץ', אדמה, חלק מכדור הארץ – אז עבורו זה באמת חלק מכדור הארץ. אדמה בעלמא.

אבל אם 'רואים' כאן את המהות האחרת, את שמו הגדול השוכן כאן – אז שמו הגדול באמת שוכן כאן. וזו באמת מהות אחרת לגמרי.

וחלק מה'ראיה' הזו, זה להבין – שזו 'הארץ אשר אראך'.

– שבה כל הזהות שלנו – וכל ה'אני' שלנו – הם אחרים לגמרי.

ושעלינו לעשות קצת 'לך לך', מהתפיסה הרגילה של הארץ. והזהות. והמולדת. וה'בית אב'.

ולקשור את כל מהותנו – אל ה' יתברך. לראות בו משפחה. וזהות. ו'מקום'.

* * *

המפריעים

יש כאלו, שמפריעים לנו 'לראות'.

מאז ומעולם הם ניסו, ועדין מנסים, להפריד את הקשר הזה. את היחם. את הגילוי שלו יתברך.

– ומיהם?

הערב רב.

מאז – ועד היום.

– מחטא העגל, זה שהפריד ב'עת החופה' ממש (עי' שבת פח:), ועד לחטא העגל המודרני – ה'מדינה' שהם מנהלים כאן.

זו הלא ארץ אחרת. שונה. זה ה'מקום' שלו יתברך. נחלת ה', מיוחדת לשמו (עי' רמב"ן ויקרא יח, כה).

– זהו הבית הפרטי של ה'משפחה' שלנו.

והם מתייחסים אל המקום הזה – ככל מקומות העולם.

והם גם מראים בעלות על המקום הזה.

והם גם מנסים בכל כוחם להשליך את שמו הגדול מכאן. וגם קצת מצליחים.

– מדובר על השלטון האמיתי כאן. על בעלי הגלימות השחורות, היושבים במגדלי השן.

ה'דעת' שלהם, זו דעת הערב רב. דעת ההפרדה. הניתוק.

– דעת ההתנגדות העמוקה ביותר לרצון ה' בעולמו. ל'דירה בתחתונים'.

והדעת הזו, חדרה גם אלינו. אנחנו לא מצליחים 'לראות' כאן את המציאות האמיתית. את משכן השכינה. את ה'בית'.

עלינו להשתדל לשנות את הדעת הזו.

– בפרט בשבוע הקרוב.

אין לנו חלק ונחלה עימהם!

אנחנו עושים כהוראת רבותינו.

– אבל אנחנו לעולם לא 'שותפים' של מפרידי המשפחה של ה' ושלנו!!

ועד כמה שנדע את האמת, ש'נראה' את האמת שבכאן – אז היא תתגלה.

והארץ, 'תתן פריה'.

– היא תוציא אל הפועל את כוחותיה. את מהותה. את גילוי ה' יתברך שבה.

* * *

הטירדא האמיתית

אז יש משפחה.

ויש ארץ, שהיא בית המשפחה.

ויש גם מי שמשתדל להפריד את המשפחה הזו.

– ולמי כל זה באמת מפריע?

לשני ה'צדדים' של המשפחה. לה', ולנו.

– זה מפריע – לה' יתברך!

הוא רוצה את היחם הזה. את הארץ שלו. את המקום שלו. את החיבור אל השכינה הקדושה, השורה בארץ הזו.

וזה דבר שצריך להטריד אותנו מאוד.

אנחנו יכולים לחשוב על עצמנו. על הקשיים שלנו. על הריחוק שלנו מאבינו מלכנו.

אבל כשיש יחם נכון, וקשר נכון, אתה לא חושב רק על עצמך.

מי שחושב רק על עצמו, ועל הצרכים שלו, אז

השייכות שלו לקשר – נמוכה מאוד. הוא נמצא בעיקר בתוך עצמו.

אבל מי שחושב על הצד השני, ועל הקושי שלו, ואיכפת לו מזה – אז הוא קשור. ומחובר. הוא באמת חלק מה'משפחה'.

עלינו לעבוד על כך, שמה שיטריד אותנו – זה רצון ה'. לא רק הרצון שלנו.

למשל, העובדה שהארץ שלו נתונה בידי זרים.

ושאין גילוי שלו יתברך בעולם.

– הכאב שלו, כביכול, צריך לכאוב לנו.

וזו הטירדא הנכונה. האמיתית.

– כל טרדות החיים שלנו, שייכות לעולם הרבה פחות אמיתי.

אגב, כשיהיה איכפת לנו מהדבר האמיתי, אז הדברים האחרים יפסיקו להטריד אותנו.

– כשהכוחות שלנו הולכים למקום הנכון שלהם, אז כל ה'לא נכון' נעלם ואיננו.

וחוץ מזה, כל טרדות החיים שלנו, נובעות מהחסר הזה.

– כשמלכות ה' מתגלית בעולם, אז הכל נעשה הכי טוב שיש. אין בעיות. אין קשיים. הכל נעים ונפלא, באופן שאנחנו לא מכירים. וגם לא חושבים שיכול להיות.

אז זה ממש 'שווה' לנו.

וזה התפקיד האמיתי שלנו.

– לך לך. מארצך.

אל הארץ – אשר אראך.

ה' יזכנו.

לשאלות, לתגובות, ולקבלת הגליונות למייל

0533127133m@gmail.com

בגליון 'והיו לאחד' השבוע:

'אשתי הרבה יותר 'שמורה' ממני'.

כיצד מתמודדים כשיש פער רוחני בין בני הזוג?

לאחר שמתלקחת מריבה, כיצד אפשר להתחבר מחדש?

מה עושים כשמישהו הופך להיות ה'משגיח' של בן הזוג שלו?

את גליונות 'והיו לאחד' – שאלות ותשובות בענייני שלום בית, אפשר להשיג בביתי, רח' חזו"א 21 שכונת חפציבה, מודיעין עילית. אפשר גם לקבלם למייל הנ"ל.

מנחם ישראל חזן

0533127133